

7. Häxor, wicca och nyhedendom

Vad är nyhedendom?

Det nyreligiösa fältet har skapats av bitar ur många traditioner. Kapitel 5 visade hur delar av olika österländska traditioner lånats ur sina sammanhang, anpassats och omtolkats. En liknande utveckling gäller de skriftlösa folks religioner som givit upphov till nyschamanismen. En tredje stor källa till nyreligiös omtolkning är olika historiskt belagda västerländska traditioner. På sätt och vis är omtolkningen eller nyskapandet ännu mera påfallande. Bristen på kunskap om de gamla keltiska religionerna gör att nya religiösa rörelser inspirerades av keltiskt material med nödvändighet måste skapas närmast ur intet. Förhistoriska religioner kring gudinnor är också dåligt belagda, och vår tids gudinnetroende skapar egna föreställningar för att fylla ut kunskapsluckorna. Motsvarande gäller dagens häxor, där likheterna med vår medeltids häxeriföreställningar är minimala.

De trosriktningar som utövas av moderna häxor, druider och asatroende brukar samlas under den gemensamma beteckningen *nyhedendom*. De troende tar ibland aktivt avstånd från etiketten New Age. Företrädare för nyhedendomen menar att New Age har kommersialiserats. En av centraltankarna inom New Age, att vi skapar vår egen verklighet, utpekade som direkt reaktionär. Om även fattiga, svarta, förtryckta minoriteter skapat sin egen situation, så finns det varken möjlighet till eller intresse av något politiskt engagemang. Kort sagt, New Age, säger många nyhedniska, är ett uttryck för en patriarkalisk, konservativ, amerikansk medelklassideologi.

Altiheden

Ändå är det mycket som förenar nyhedendom och New Age, så mycket att nyhedendomen platsar i en bok som denna. Häxor och andra utövare av nyhedniska religiösa rörelser har uttalade mål som sammanfaller med dem man i övrigt finner inom New Age: att hela relationen till Moder Jord, att hitta ett meningsfullt helhetsperspektiv, att förstå det större sammanhang den enskilde ingår i. Utövare av wicca, den största nyhedniska rörelsen, använder en del verktyg för att förverkliga målen som de har gemensamt med New Age i stort. Intresset för astrologi och tarotkort är spritt över hela fältet. Många wiccutövare tror på reinkarnation av samma optimistiska sort som förekommer inom det övriga nyreligiösa området. Många tror precis som New Age-anhängare på rituellt helande.

Den bild man har av sig själv och sin trosriktning skiljer sig mer åt än det faktiska innehållet. Utövare av nyhedendom verkar till exempel överlag mera villiga än New Age-anhängare att använda ordet "ritual" om sin egen verksamhet. Men för religionsforskaren är ritualer vanliga även inom New Age. Bruket av kristaller, utövandet av visualiseringsövningar och healing är lika mycket ritualer som den wiccatroendes åkallan av den stora gudinnan. Ordet "magi" accepteras också av wiccatroende på ett sätt som knappast förekommer inom New Age i övrigt. Även här ser man som religionsforskare större likheter än skillnader i de båda riktningarnas innehåll. Skall begreppet magi över huvud taget användas inom ett vetenskapligt språkbruk, kan det även tillämpas på den inom New Age vanliga föreställningen att önskningar kan bli verklighet genom att man utövar vissa mentala övningar, så kallade *affirmationer*.

Den relativt klara gräns man kan dra mellan nyhedendom och New Age verkar vara gudsbegreppen i de båda grupperna. New Age-troende talar sällan om någon gudom utan hellre om en kraft som är ett med det skapade. Man ger sällan beskrivningar eller namn åt denna kraft. För anhängare av nyhedniska rörelser finns gudomen också i det skapade, den är *immanent*. Men av olika skäl ges det gudomliga tydligare karaktärsdrag i de nyhedniska riktningarna. Man talar inom en av dessa riktningar, *wicca*, ofta om flera gudar, till exempel en manlig och en kvinnlig, och ger dessa gestalter namn tagna ur olika historiska traditioner. Gudinnetroende ger, som namnet antyder, sin

bild av det gudomliga kvinnliga namn, och associerar gärna till forna tiders myter kring gudinnor.

Häxeri och magi ur historiskt perspektiv

Begreppet häxeri väcker associationer till mörkare sidor av vår historia, till kyrkans förföljelse av oskyldiga kvinnor som anklagades för att ha slutit en pakt med Djävulen. Men det finns alltså människor i vår tid som kallar sig häxor och säger sig utöva magi. Kring de moderna föreställningarna kring häxeri har *wicca* bildats som en regelrätt religion. För att förstå hur man inom sådana grupper tolkar ord som *häxa* och *magi* kan det vara på sin plats med en kort historisk tillbakablick.

Det finns en utbredd folklig tro på häxor i många samhällen runt om i världen. Häxeri kan vara ett sätt att förklara otur och olyckor. Om jag drabbas av missväxt, om min boskap dör, om jag har råkat ut för en olycka, så är det ingen slump. Någon har förhäxat mig. Häxeri är ofta ett ganska destruktivt sätt att förklara olyckor, eftersom man för det mesta pekar ut namngivna personer som skyldiga. Tron på häxeri kan också fungera som en social kontrollmekanism. Den som betar sig annorlunda kanske löper risken att bli anklagad för häxeri, alltså är det bäst att inordna sig. Studier av moderna samhällen där tron på häxeri är vanlig, till exempel Kajsa Ekholm Friedmans *Den magiska världsbilden* från 1994, tar upp hur den som visar social och ekonomisk framåtanda kan anklagas för att vara häxa, vilket i värsta fall kan leda till utfrysning eller lynchning. Den världsbild där häxeri ingår kan alltså vara starkt hämmande på utveckling och välbefinnande.

Hur fungerade häxeri i gamla tiders Europa? Man kan skilja mellan folklig tro om häxor å ena sidan och statens eller kyrkans häxprocesser å den andra. Vi vet inte så mycket om medeltidens folkliga föreställningar om häxor. Vad som verkar säkert är att häxförföljelserna har en av sina rötter i bondesamhällets djupt rotade tro på vissa människors ondskefulla avsikter och övernaturliga krafter. Redan i 1200-talets svenska Västgötalag beskrivs häxor som kvinnor som med utslaget hår nattetid red genom luften på en stör. Bilden av häxan på kvastskäftet har alltså månghundraåriga rötter.

Altiheden

Från och med senmedeltidens kristna världsbild, uppstod tanken att häxorna hade ingått pakter med sataniska krafter. På kontinenten sker det därmed under det sena 1400-talet en viktig förändring i samhällets attityd till häxeri. Från att ha behandlat enskilda trolldoms- och häxerianklagelser grannar emellan i domstol, inleds en period av konsekvent förföljelse från samhällets sida. De första stora vågorna av häxprocesser kommer från norra Italien. Hundra häxor om året lär ha avrättats bara i staden Como. Åtskilliga ämbetspersoner var först direkt skeptiska till tanken på ett utbrett häxeri. Men efter hand som tiden gick, ser man i allt fler skrifter hur tron på förbundet med hin Onde blir allt mer självklar. Snart blir det till och med farligt att tvivla på häxornas pakt med Djävulen. Den som kunde förmå sig att försvara denna yttersta ondska talade kanske i egen sak, var kanske själv en häxa?

Hela 1500-talet och en stor del av 1600-talet präglades av häxprocesserna. Överlag var det kvinnor som torterades och avrättades, även om män också kunde dömas. Förföljelserna hade epidemiska drag. När en kvinna greps, utsattes hon rutinemässigt för tortyr för att få henne att avslöja namnen på sina medbrottslingar. Dessa greps, och vidare bekännelser ledde i sin tur till ytterligare gripanden. I hårt drabbade områden kunde en stor del av traktens kvinnor gripas och avrättas.

Vilka kvinnor var det då som utsattes för förföljelse? Vår tids kvinnorörelse har i häxorna gärna velat se kloka, kunniga och kraftfulla kvinnor, ett slags urfeminister som förföljts därför att de inte har tolererats inom ett patriarkaliskt samhälle. Men den historiska forskningen har svårt att hitta något stöd för denna föreställning. Inte heller hypotesen att särskilt utsatta grupper av kvinnor, till exempel enstöringar och original, i första hand blivit föremål för häxerianklagelser har något särskilt starkt stöd i det historiska materialet. När häxerianklagelserna svepte över en ort eller en trakt har kvinnor ur alla miljöer och i alla åldrar drabbats.

Det man vet om gamla tiders häxeriföreställningar ligger långt ifrån de föreställningar som finns hos dagens självutnämnda häxor. Det drag av nyreligiös feminism som finns hos kvinnor som i dag kallar sig häxor verkar mest näras ur en bild om kloka medsystrar i forna

tider. Att se sig själv som häxa kan ses mera som en romantisk etikett än som en länk till en faktisk medeltida kvinnorörelse eller forntida alternativ religion.

Magi och wicca

Wiccarörelsens historia

Dagens häxtro och magi har ett ben i den ockultistiska rörelsen och ett ben i New Age. Rötterna i ockultismen ligger egentligen utanför ramen för denna bok. Den ockultism som florerade i Frankrike och Storbritannien under mitten och slutet av 1800-talet beskrevs översiktligt i kapitel 2. Ockultismen fick inte bara genomslagskraft genom att en del idéer togs upp i New Age. Ockultism har fortsatt att praktiseras i mindre, oftast slutna, grupper. Typiskt för dessa är att kunskap erhålls stegvis, genom en serie initiationer. Bland de mer öppna organisationerna av detta slag som finns i dag kan nämnas *Church of Satan* och *Temple of Set*. Med ett minimum av prövning eller via rekommendation från en redan etablerad medlem i någon av dessa organisationer, kan den hugade magikern gå in i någon av dessa rörelser. I Sverige är *Dragon Rouge* det förmodligen bäst kända exemplet på en liknande ockultistisk eller "magisk" organisation.

Rörelser som Temple of Set dyrkar en gestalt som kallas Mörkrets Furste, och syftet med mycket av magin är att utveckla och stärka det egna jaget. Church of Satan beskrivs av rörelsens egna språkrör som "brutal elitism". Huvudfåran inom dagens nyhedendom och wicca tar kraftigt avstånd från denna "mörka" sida. I stället har man, som framgick av inledningen till detta kapitel, anammat en världsbild och ett antal målsättningar som ligger påfallande nära New Age-rörelsens etiska hållning. Därför har wicca, men inte ovan nämnda ockultistiska grupper, fått en plats i denna bok.

En kvinnlig forskare, Margaret Murray, är indirekt orsaken till att en modern form av häxeri har vuxit fram. I en bok från 1921, *Witchcraft in Western Europe*, hävdade hon att det i Europa under förkristen tid hade funnits en fruktbarhetskult. I denna religion ingick dyrkan av en hornprydd gud och av en gudinna. När kyrkan fick monopol på att företräda sanningen, utmålades den gamla religionen

Altityden

som djävulsdyrkan. Men, menade Murray, fruktbarkulten dog aldrig ut, den gick bara under jorden. I små grupper, så kallade *covens*, behöll man kunskapen om den förkristna religionen och utövade den i hemlighet. Det var just sådana grupper som bekämpades av inkquisitionen och som utgjorde underlaget för häxförföljelserna.

Margaret Murrays beskrivning rimmar illa med dagens historiesyn, till exempel med forskningen kring medeltidens häxprocesser. De allra flesta historiker är överens om att häxeri är något man i första hand anklagades för, inte utövade. Däremot väckte Murrays idéer stort intresse hos den egentlige grundaren av dagens wiccarörelse, Gerald Gardner.

Gardner (1884–1964) bodde i unga år i flera av de brittiska kolonierna i Asien. Han blev mycket intresserad av olika orientaliska religioner. Intresset för det österländska fick sin speciella inriktning när han, efter att ha kommit tillbaka till Storbritannien, gick med i en ockultistisk krets, ledd av teosofen Annie Besants dotter Mabel Besant-Smith. Erfarenheterna från Asien och den brittiska ockulta traditionen gav honom inspiration till en egen syntes, som han utarbetade under 1940-talet. Till en början nöjde sig Gardner med att presentera sina idéer i romanform. År 1951 avskaffades den gamla brittiska lag som förbjöd häxeri och Gardner kunde nu öppet leva ut sitt nyreligiösa intresse. Tre år senare gav han ut boken *Witchcraft Today*, där han för första gången beskrev den häxkult som skulle bli dagens wicca. Gardner påstår i boken att han initierats i en krets människor som dyrkade en sådan förkristen kult, en coven med månghundraåriga rötter. Men allt tyder på att ingen sådan kult fanns utan att den är en fantasiskapelse från Gardners sida.

Gerald Gardner samlade en krets av elever och utarbetade efter hand detaljerna i den nya häxkulten, wicca. Centralt för den nya religionen var det praktiska utövandet. Tillsammans med sin närmaste lärjunge, Doreen Valiente, sammanställde Gardner därför en ritualhandbok, *Book of Shadows*. Denna har sedan omarbetats i ett otal varianter – varje gren av wicca verkar ha en egen version.

Murrays och Gardners beskrivningar innehåller en stor dos romantisk historieskrivning. Hemliga grupper, ockulta läror, magiska krafter, påhittade namn på deltagarna, ritualer enbart för de invigda

– alla dessa element bidrog till att väcka intresse. Trots bristen på belägg för att häxkulten kring förkristna gudomliga väsen skulle vara annat än ett påhitt från Gardners sida, började grupper av troende snart att bildas. Många wiccatroende i dag är införstådda med att deras religion skapades i modern tid, men myten om de urgamla historiska rötterna berättas ändå vidare, ibland som sanning, ibland som en vacker och inspirerande legend.

Gardner var en excentrisk person med något underliga böjelser. I hans ursprungliga mall för hur häxsammankomsterna skulle gå till ingick nudism, rituellt piskande och samlag. Nakenheten finns kvar i en del mer ortodoxa gardnerska covens, men de andra elementen var nog för magstarka för att kunna överleva. Utan en sammanhållande organisation, började wicca dessutom också att utveckla olika varianter. En av Gardners elever, Alexander Sanders, gav till exempel upphov till en annan uppsättning ritualer än de som praktiseras inom den "ortodoxa" gardnerska formen. Wiccatroende verkar, liksom New Age-anhängare i stort, ha stor tolerans för variation och nytolkning. Wicca kan därmed sägas vara en paraplybeteckning för en rad olika kulturer med historiskt ursprung i Murrays och Gardners skrifter.

Under ett decennium var wicca en så gott som uteslutande brittisk nyreligiös rörelse. Men i början av 1960-talet kom wicca till USA. Två av Gardners elever flyttade till Long Island utanför New York och började rekrytera lärjungar. I det amerikanska 1960-talets jäsande nyreligiösa subkultur fick wicca snart en etablerad plats. Det är nu de troende själva börjar se wicca som en bland flera likartade religionsformer som fick namnet *neopaganism*, alltså nyhedendom. Sedan dess har wicca spridits även till andra länder, även Sverige. Eftersom olika grupper av utövare arbetar självständigt och det dessutom finns en hel del privatpraktiserande anhängare, är det omöjligt att säga hur utbredd wicca och andra nyhedniska rörelser är. För USA har till exempel så vitt skilda uppgifter som 10 000 och "flera hundra tusen" rapporterats.

Wicca består alltså av en mängd större eller mindre grupper samt ett stort antal ensamma utövare. Det finns några paraplyorganisationer, inom vars hägn många av dessa kan samsas, utan tvång på gemensamma trosföreställningar eller likartad religiös utövning. Är

Altityden

1975 bildades den amerikanska föreningen *Covenant of the Goddess*, som troligen är den största intresseorganisationen. En annan liknande amerikansk förening är *Circle Network*. Liknande organisationer har uppstått i Storbritannien och i Sverige.

Wiccarörelsens trosinnehåll

Wicca är en något mer strukturerad samling trosföreställningar än vad New Age i stort är. Wicca har till exempel lättare identifierbara myter. I wicca ingår ritualer som visserligen skapas kreativt men som ändå besitter en viss familjelikhet. Vissa helgdagar firas inom de flesta grupper. Flera heliga föremål, bland annat en rituell kniv och en rituellt bägare, ingår i de flesta gruppers ritual. Wicca har också ett litet antal grundläggande skrifter som fungerar som ett sammanhållande kitt i en rörelse utan formellt ledarskap eller hierarkisk organisation. Oavsett varifrån man inhämtar information, brukar till exempel Margot Adlers *Drawing Down the Moon* eller Starhawks *The Spiral Dance* höra till den rekommenderade läsningen. Adler och Starhawk kan ses som Wiccarörelsens motsvarigheter till mer allmänna New Age-språkrör som Marilyn Ferguson eller Shirley MacLaine.

Wicca är en starkt ritualiserad religiös rörelse. Magiska ritualer utförs för att främja deltagarnas lycka och välgång. Ritualer utförs för att hela jorden. Ritualer utförs som en lovprisning av naturen. Ritualer markerar viktiga dagar i årscykeln och stora händelser i de troendes liv.

Särskilt viktiga är de ritualer som markerar årets stora högtider. Fullmånkvällar markeras gärna med ceremonier, men framför allt firar man åtta stora helgdagar. Till varje högtid finns det dels färdiga ritualanvisningar, dels stor möjlighet att improvisera egna sätt att fira dem. Namnen kan skifta något mellan olika källor, men följande benämningar, varav flera har keltiska rötter, är vanliga:

- Samhain, som firas den 31 oktober, är ett slags nyhednisk motsvarighet till nyåret.
- Vintersolståndet.
- Imbolc eller Brigid firas den 2 februari.
- Eostre eller Ostara, vårdagjämningen.
- Beltaine firas den 30 april.

- Sommarsolståndet.
- Lammas eller Lughnasad firas den 31 juli.
- Skördefesten eller höstdagjämningen.

I många religioner lyfts vissa föremål fram som heliga. Föremålen kan vara av de mest skiftande slag. Ting i naturen som vissa träd eller stenar, tillverkade föremål som skriftrullar eller kors, relikier efter avdöda helgon – kring snart sagt vilket objekt som helst kan föreställningar om kraft, makt och helighet skapas. Även inom det nyreligiösa området finns det heliga föremål. Kristaller och stenar har under en följd av år blivit närmast en sinnebild för New Age. Just wicca har genom sin ritualisering mer än kanske någon annan rörelse utvecklat en kult kring sådana kraftfyllda, rituella objekt.

Eftersom wicca saknar ledarskap och wiccatroende uppmuntrar varandra till kreativt nybildade ritualer, går det inte att i detalj förklara hur sammankomsterna firas. Ofta lägger man ned mycket tid och energi på att göra sammankomsterna fyllda av symbolik och rituella detaljer. Ett exempel i kort sammandrag från antropologen Tanya Luhrmanns fältarbete hos wiccatroende i London kan få illustrera en ritual bland många.

Med den magiska, tvåeggade kniven athame ritas en cirkel upp i luften och med en krita markeras på golvet var cirkelns gränser går. Inne i cirkeln befinner man sig i magisk tid och rum. Levande ljus och rökelse markerar också stundens helighet. Cirkeln delas i fyra genom att varje väderstreck hälsas. Cirkeln "renas" genom att man stänker vatten och salt i den, symboler för elementen vatten och jord. Femuddiga stjärnor, så kallade pentagram, ritas i luften. Deltagarna i ritualen dansar kring cirkeln och det finns olika sånger – både fast utformade och improviserade – att sjunga beroende på vad som är syftet med sammankomsten. Sångerna kan vara hyllningar till gudinnan, till månen, till naturen och jorden, eller bara vara en ordlös melodi. När det är dags att avsluta skall den rituella cirkeln göras ogjord. De fyra riktningarna hälsas igen, och så öppnas cirkeln. Deltagarna har med denna symboliska handling återgått till den vanliga världen.

Förutom kollektiva ritualer verkar magi vara centralt i den wiccatroendes religionsutövning. Den magi som utövas kan bestå av besvärjelser eller enkla ritualer som man kan utföra på egen hand. Man

Altkyckler

tror också på visualiseringar, av samma slag som förekommer inom huvudfåran av New Age och som diskuteras i kapitel 9. Många tror också på förekomsten av ond eller svart magi, men det finns ett slags gyllene regel inom wiccarörelsen som nog avhåller de flesta anhängare från att experimentera:

Eight words the Wiccan Rede fulfil; An' it harm none, do what ye will.	Åtta ord förklarar wiccas regel: gör vad du vill, bara du ingen skadar.
--	---

Några grenar inom wicca

Den klassiska, gardnerska formen av wicca utövas än i dag. Men i en rörelse, som så aktivt uppmanar till kreativ vidareutveckling, var det oundvikligt att nya varianter snart skulle bildas. Situationen i mitten av 1980-talet, med en fullständigt kaotisk mängd självbeteckningar och med över ett hundratal grupper som gav ut egna nyhetsbrev och arrangerade egna möten presenteras i Margot Adlers ovannämnda bok. Sedan dess verkar en viss sammanslagning och ett närmande mellan olika trender ha skett. Här skall bara några av dagens större grenar kort nämnas.

Alexander Sanders (1926–1988) skapade liksom Gardner en legend kring sin egen person. Han påstod sig bland annat ha initierats i häxkulten av sin mormor. Men mycket tyder på att Alexandrisk wicca helt enkelt är en omarbetning av den nya religion Gardner skapade.

Det finns varianter som konstruerar sin religiositet ur särskilda befintliga religioner. Faery wicca drar på engelsk folktro. Isisk wicca drar däremot främst på egyptiskt material när man skapar sina myter och ritualer. Trenden verkar dock gå allt mer i riktning mot ett gränsöst blandande, där man till exempel kan använda indianska myter och babyloniska gudinnenamn i en och samma ritual.

Dianisk wicca är samlingsnamnet på former av kulten som är helt stängda för män. I stället för att tillbe en manlig och en kvinnlig gudom, räknar man bara med Modergudinnan. Många anhängare lever i lesbiska förhållanden och ser sig som radikala feminister. Den dianiska grenen av wicca är förhållandevis liten, men har haft sitt

egentliga inflytande genom att ha bildat en av källorna till en mindre radikalt utformad feministisk nyandlighet.

En majoritet av den nyandliga subkulturens sökare är kvinnor. För några av dem utgör nyandligheten ett sätt att bejaka sin kvinnlighet genom just sin religiositet. Syntesen mellan feminism och nyreligiositet har gått i två fåror. Den ena är en feministisk utlöpare av wicca, en ny religion som dyrkar gudinnan eller gudinnor. Den andra är ett slags New Age-uttolkning av vad det vill säga att vara kvinna, en rörelse som presenteras i kapitel 15.

Gudinnerörelsen har tonat ner eller avskaffat den behornade gudens roll. I stället är den religiösa upplevelsen helt centrerad kring det kvinnliga. Gudinnan är en eller flera. Hon har alla gudinnors namn, hon är den grekiska Demeter och den sumeriska Inanna, den kinesiska Kuan Yin och den akkadiska Ishtar. Hon är Moder Jord och naturen personifierad. Tillsammans med denna gudinnecentrerade mytologi, bejakar man en kvinnocentrerad historiesyn. Kvinnorna har drivit på den historiska utvecklingen, så är till exempel jordbruket kvinnors skapelse. Kvinnor hade också hög ställning i samhället, männen var antingen jämställda eller underordnade. Överallt dyrkades gudinnor. Så inträffade den stora katastrofen: patriarkatet. Nya folkslag, indoeuropeer, vällde in över Europa och förde med sig mansdominerade kulturer och gudar i fadersgestalt. Vår tids gudinekult ses som ett försök från kvinnors sida att åter få makt över sin historia, över sitt kvinnliga psyke, över sin kvinnliga kraft.

Keltisk nyhedendom

Den nyhedendom som representeras av häxrörelser, wicca och gudinnereligion är avsevärt mycket större och livaktigare än de övriga yttningar som mycket kort presenteras i vad som är kvar av detta kapitel. Egentligen är det en enda likhet som förenar druider och asatroende med wicca – de föregivna rötterna i gammal europeisk hedendom – medan det finns många skillnader. Man kan alltså diskutera det vettiga i att, som man ofta gör i litteraturen, föra samman dem under en och samma övergripande beteckning.

Sedan århundraden tillbaka verkar kelter och druider ha utövat

Altityden

stor dragningskraft. En del av intresset kan säkert förklaras av det mysterium som omger de tidiga keltiska religionerna. Prästerskapet, druiderna, ansågs vara mäktiga magiker. Målande berättelser i romerska manuskript kunde förtälja att druiderna kunde byta skepnad efter behag och fick profetiska drömmar, men också att de utförde människoooffer i sådant antal att deras altare dränktes med blod.

Långt senare, när druiderna kom att utmålas som magiker och visa män, romantiserade man kring det mystiska och bortsåg från de blodigare sidorna. Redan kring slutet av 1700-talet hade ett slags nationalromantisk druidorden skapats. Druiderna blev ett sätt för den tidens walesare och irländare att lyfta fram sitt ärorika förflutna.

Druidorden har levt kvar till våra dagar, men verkar ha lämnat en del av sitt nationalistiska arv bakom sig. Det nya med vår tids ordnar är att en till stora delar påhittad keltisk religion är öppen för alla, och alltså inte längre är kopplad till föreställningar om det egna folkets storartade historia. Den nyuppståndna vurmen för det keltiska och nordiska kan dessutom skönjas i wiccarörelsen. Namnen på de stora helgdagarna vittnar om detta.

Den keltiska nyhedendomen har splittrats i flera grenar. *Ancient Order of Druidism* verkar visa störst intresse för kelternas faktiska kultur och historia. *The Order of Bards, Ovates and Druids* har mer närmat sig en ockultistisk och teosofisk förståelse av tillvaron. Den svenska druidorden sägs vara en underavdelning av den senare rörelsen. Båda organisationerna lär ha ett stigande antal medlemmar.

Asatro i modern tappning

Den nyhedniska asatron påminner om övrig nyhedendom i sitt försök att rekonstruera en försvunnen västerländsk religion, men där slutar likheterna. Fantasier om vikingarnas storhetstid florerade i olika ockultistiska högerextrema grupper under tiden före nazismens politiska maktövertagande i Tyskland. Anklagelser om en liknande högervridning har följt flera av de asatroende nyhedniska grupperna, dock inte alla. Till skillnad från de nyschamanistiska grupper som hämtar en del inspiration från fornnordiskt stoff verkar rörelser som Odinist Fellowship dra till sig en del människor med sympatier långt ut på den

politiska högerkanten. Odinsterna förnekar visserligen dessa politiska kopplingar, men förklarar samtidigt att:

Varje rasgrupp eller undergrupp, varje folk, är ett unikt och icke upprepbart biologiskt-historiskt fenomen, som bör bevaras [—] Varje ras och folkgrupp hotas av mångkulturalism och homogenisering, vårt huvudintresse ligger i vårt eget folk, en hotad minoritet. Vi stödjer ett uppvaknande rasmedvetande som en skyddsmur mot assimilering.